

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2503 ซึ่งในปีดังกล่าว มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามายังประเทศไทยจำนวน 81,340 คน ทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นเงิน 196 ล้านบาท และได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นตลอดมาเมื่อเทียบกับจำนวนตัวเลขที่เก็บรวบรวมได้ล่าสุดในปีพุทธศักราช 2547 พบว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวนถึง 11.65 ล้านคน และมีรายได้เพิ่มเป็น 384,360 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548) จากสถิติตัวเลขข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยิ่ง

จากนโยบายการสนับสนุนการท่องเที่ยวของรัฐบาล ความร่วมมือของผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน และประชาชนชาวไทย ทำให้กิจการการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ด้วยการดำเนินงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) โดยได้มีการรณรงค์ในปี พ.ศ.2530 ให้ชื่อว่าโครงการปีท่องเที่ยวไทย ส่วนในปี พ.ศ. 2537 มีการรณรงค์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย และปี พ.ศ. 2538-2540 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีสืบสานวัฒนธรรมไทย ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ (วรรณ, 2546: 14) จากการสรรหากิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่มาจัดให้มีกิจกรรมใหม่ขึ้นเสมอ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้จัดให้ปี พ.ศ. 2541-2542 เป็นปี Amazing Thailand และในปี พ.ศ. 2546-2547 ได้กำหนดให้เป็นปี Unseen Thailand ซึ่งก็ประสบความสำเร็จ (ราไพพรรณ, 2548) เป็นผลให้ประเทศมีรายได้เพิ่มเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการลงทุนด้านการผลิตบริการการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดการเพิ่มและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นเป็นอันมาก จึงเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ประเทศ (บุญเลิศ, 2543)

เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า และยั่งยืน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้มีแนวทางจัดกิจกรรมโดยยึดหลักการเพิ่มคุณค่า และคุณภาพ (Value Added and Value Creation) แนวคิดนำเสนอความหลากหลายของสินค้า และบริการการท่องเที่ยว (Variety of Tourism Products) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนำมาขยายผล เพื่อให้มีการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และสนองนโยบายของรัฐบาลเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงมีนโยบายพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการประสานงานกับกรมส่งเสริมการเกษตร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ราโงพรรณ, 2548) อย่างไรก็ตามองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดนำเที่ยวให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล คือ บริษัทท่องเที่ยว (Tour Company) (พวงบุญหงา, 2539: 10) การประกอบธุรกิจนำเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวต้องมีการขออนุญาตตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2536 ออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ที่มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนว่าบริษัทท่องเที่ยวต้องมีสถานที่ประกอบการที่แน่นอน ต้องมีโทรศัพท์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสารประจำสถานที่ประกอบการ ต้องมีบุคลากรที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด ให้บริการขบวนพาหนะที่มีอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน อีกทั้งมีบุคลากรดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว คือ ผู้จัดการ กรรมการ หรือกรรมการผู้จัดการ ต้องไม่ยินยอมให้บุคคลอื่นมาดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของตน ส่วนมัคคุเทศก์ที่จ้างต้องจ้างให้ตรงตามประเภทของงานที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และมีคุณลักษณะที่วางใจได้และที่สำคัญคือ บริษัทนำเที่ยวต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ และจรรยาบรรณของธุรกิจนำเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546: 34)

จากการศึกษารายการนำเที่ยวของบริษัทในทสปอท สอติเคย์ จำกัด พบว่า ส่วนมากเป็นรายการท่องเที่ยวธรรมชาติทางภาคใต้ 14 รายการ ได้แก่ ท่องทะเลตรัง-กระบี่ เที่ยวฟาร์มชิมหอยนางรม- กุ้งหลินเมืองไทย-สุราษฎร์-เขื่อนเชี่ยวหลาน และเกาะสมุย-หมู่เกาะอ่างทองในอ่าวไทย เป็นต้น ส่วนรายการท่องเที่ยวในภาคเหนือมี 12 รายการ ได้แก่ แกรนด์แม่ฮ่องสอน-ถ้ำแก้วโกมล-ล่องแม่น้ำสาละวิน เชียงราย-คอยดูง-แม่ฮ่องสอน-ห้วยแม่คำ-สามเหลี่ยมทองคำ-แม่สาย และเชียงใหม่-ลำพูน-ลำปาง-พะเยา-เวียงกุมกาม เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีรายการท่องเที่ยว Agro Tourism เพียง 1 รายการ คือ ปากช่อง-เขาถ้ำ-พิษณุโลก เท่านั้น และอีกรายการหนึ่ง คือ Eco Agro Tourism คือ กาญจนบุรี ทองผาภูมิ เจาะลึกสังขละบุรี ทั้งสองรายการนี้อยู่ในหัวข้อที่ชื่อว่า ครอบครัวอบอุ่นเที่ยว Family Series (บริษัท ในทสปอท สอติเคย์, 2548) นอกจากนี้ยังมีรายการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของกรมการัน แอนด์ ซี.ซี. ทัวร์(2548) คือ ประเพณีตักบาตรดอกไม้น วัดพระพุทธรูป

ราชวรวิหาร จังหวัดสระบุรี ท้องตลาดน้ำดำเนินสะดวก ชมวัดสวยสามเมือง สมุทรปราการ-ราชบุรี-เพชรบุรี และประเพณีการละเล่น “ผีตาโขน” จังหวัดเลย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ารายการท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวที่เป็นรายการท่องเที่ยวเกษตรมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับรายการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม แหล่งธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเกษตร ซึ่งจะมีผลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการท่องเที่ยว จึงควรทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเกษตร ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรกำหนดหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพื้นฐานทั่วไปของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาพื้นฐานของบริษัทท่องเที่ยวในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยว
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเกษตร
5. เพื่อศึกษา ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเกษตร
6. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเกษตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวในประเทศไทย ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรในประเทศไทย
2. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเกษตร และการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ และเอกชน
3. ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่จะทำการศึกษา คือ ผู้บริหารของบริษัทท่องเที่ยวที่จดทะเบียนประกอบธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 469 ราย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548) โดยการใช้แบบสอบถามที่จัดส่งทางไปรษณีย์

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

“ผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยว” หมายถึง ผู้จัดการ กรรมการ หรือกรรมการผู้จัดการของบริษัทท่องเที่ยว

“บริษัทท่องเที่ยว” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันประกอบธุรกิจการค้าที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจท่องเที่ยวตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2536 โดยเป็นบริษัทที่ได้จดทะเบียนประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย

“ความคิดเห็น” หมายถึง การประเมิน หรือการคาดคะเนคุณค่าของบุคคล หรือสิ่งของ หรือสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยว โดยการพูดหรือเขียน

“การจัดการท่องเที่ยวเกษตร” หมายถึง การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรของบริษัทท่องเที่ยว โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว การวางแผนการจัดการการท่องเที่ยว การเตรียมการท่องเที่ยว การเดินทางท่องเที่ยว การติดตามและประเมินผล การท่องเที่ยว การสรุปปัญหาการปฏิบัติงาน การจัดการท่องเที่ยวเกษตร

“ผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวที่อายุน้อย” หมายถึง ผู้ดำเนินการบริษัทท่องเที่ยวทั้งชาย และหญิงที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยว

“ผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวที่อายุมาก” หมายถึง ผู้ดำเนินการบริษัทท่องเที่ยวทั้งชาย และหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยว

“ผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวที่มีการศึกษาน้อย” หมายถึง ผู้ดำเนินการบริษัทท่องเที่ยวที่มีการศึกษาดำกว่า ปริญญาตรี

“ผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวที่มีการศึกษามาก” หมายถึง ผู้ดำเนินการบริษัทท่องเที่ยวที่มีการศึกษาตั้งแต่ ปริญญาตรี ขึ้นไป

“ผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการทำงานท่องเที่ยวที่น้อย” หมายถึง ผู้ดำเนินการบริษัทท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการทำงานท่องเที่ยวที่น้อยกว่า 10 ปี ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ยของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยว

“ผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการทำงานท่องเที่ยวมาก” หมายถึง ผู้ดำเนินการบริษัทท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการทำงานท่องเที่ยวตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ยของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยว

“บริษัทท่องเที่ยวที่ก่อตั้งบริษัทมาเป็นระยะเวลาไม่นาน” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมประกอบธุรกิจการค้าที่ก่อตั้งบริษัทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542

“บริษัทท่องเที่ยวที่ก่อตั้งบริษัทมาเป็นระยะเวลานาน” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมประกอบธุรกิจการค้าที่ก่อตั้งบริษัทก่อนปี พ.ศ. 2542

“บริษัทท่องเที่ยวที่มีพนักงานในบริษัทจำนวนน้อย” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมประกอบธุรกิจการค้าที่มีพนักงานทั้งหมดในบริษัทจำนวนน้อยกว่า 14 คน ซึ่งเป็นจำนวนพนักงานเฉลี่ยของบริษัทท่องเที่ยวทั้งหมด

“บริษัทท่องเที่ยวที่มีพนักงานในบริษัทจำนวนมาก” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมประกอบธุรกิจการค้าที่มีพนักงานทั้งหมดในบริษัทจำนวนตั้งแต่ 14 คน ขึ้นไป ซึ่งเป็นจำนวนพนักงานเฉลี่ยของบริษัทท่องเที่ยวทั้งหมด

“บริษัทท่องเที่ยวที่มีมัคคุเทศก์จำนวนน้อย” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมประกอบธุรกิจการค้าที่มีมัคคุเทศก์ทั้งหมดในบริษัทจำนวนน้อยกว่า 11 คน ซึ่งเป็นจำนวนมัคคุเทศก์เฉลี่ยของบริษัทท่องเที่ยวทั้งหมด

“บริษัทท่องเที่ยวที่มีมัคคุเทศก์จำนวนมาก” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมประกอบธุรกิจการค้าที่มีมัคคุเทศก์ทั้งหมดในบริษัทจำนวนตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นจำนวนมัคคุเทศก์เฉลี่ยของบริษัทท่องเที่ยวทั้งหมด

“แหล่งท่องเที่ยวเกษตร” หมายถึง พื้นที่ที่มีการทำกิจกรรมทางการเกษตร อาทิ พื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยง แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ รวมทั้งสถานที่ราชการ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัย